

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การทำไม้กวาดดอกหญ้า

ถ้าพูดถึงไม้กวาดดอกหญ้า ก็จะปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่รู้จัก เพราะไม้กวาดดอกหญ้าอยู่คู่กับคนไทยเรามาช้านาน ทุกบ้านต้องมีไม้กวาดไว้เพื่อทำความสะอาดบ้านหรือปิดหยากไย่ บางบ้านก็ทำขึ้นมาไว้ใช้เองหรือทำเพื่อนำมาจำหน่ายหารายได้เสริมอีกทางด้วย

ไม้กวาดดอกหญ้า ทำมาจากดอกหญ้า ที่ขึ้นอยู่ตามเชิงเขา หรือพื้นที่สูง ซึ่งการทำไม้กวาดดอกหญ้าเป็นการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ หลังจากการเติบโตเกี่ยวข้าวไร่แล้ว คนส่วนใหญ่ก็จะหันมาทำไม้กวาดเป็นอาชีพ เสริมแทน เพราะต้นดอกหญ้าส่วนใหญ่จะเก็บได้ช่วงเดือนธันวาคม

มกราคม กุมภาพันธ์ แต่ในช่วงที่ดอกออกมากที่สุด จะอยู่ช่วงเดือนมกราคม

อุปกรณ์ในการทำไม้กวาดดอกหญ้า

๑. เข็มเย็บกระสอบ
๒. เชือกฟาง
๓. ไม้ไผ่ ความยาวประมาณ ๘๐ ซม.
๔. ดอกหญ้า
๕. ตะปูขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ ตัว

ด้วยความปรารถนาดีจาก

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง

โทร. ๐-๓๗๒๑-๘๔๓๙ , ๐-๓๗๒๑-๘๔๔๐

ขั้นตอนการทำไม้กวาด

- นำดอกหญ้ามาทำความสะอาดและตากแดดให้แห้งคัดเลือกเฉพาะดอกหญ้าที่มีคุณภาพ
- นำดอกหญ้าปริมาณ ๑ กำมือ มัดให้เป็นวงกลม
- นำเข็มเย็บกระสอบ ซึ่งร้อยเชือกฟางไว้แล้วแทงเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า แล้วถักขึ้นลงแบบทางปลา ให้ได้ ๓ ชั้น พร้อมจัดดอกหญ้าให้มีลักษณะแบน
- ตัดโคนดอกหญ้าให้เสมอกัน
- นำด้ามไม้ไผ่เจาะรูที่หัวไว้สำหรับร้อยเชือก และเจาะรูตรงปลายนำมาขัดด้วยก้อนจากนั้นเสียบเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า
- นำเชือกฟางมัดดอกหญ้าไว้ด้วยกัน โดยนำเชือกฟางมาสอดตรงรูที่เจาะ เพื่อป้องกันไม่ให้ดอกหญ้าออกจากกัน

๗. ตอกตะปูที่เตรียมไว้เพื่อให้ดอกหญ้าติดกับด้ามไม้ไผ่ และมีความแข็งแรงขึ้น

“ดอกหญ้า” เป็นชื่อเรียกเป็นภาษาภาคกลางของผลผลิตจากพืชชนิดหนึ่งซึ่งในแต่ละภาคจะเรียกไม่เหมือนกัน เช่น ภาคใต้เรียกว่า “ดอกอ้อ” ภาคเหนือ เรียกว่า “ดอกกง” ส่วนชาวบ้านหนองแสง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี รู้จักกันดีในชื่อของ “ดอกแหมม” เพราะดอกของต้นแหมมนี้ได้สร้างรายได้ให้กับชุมชนนี้มานับร้อยปีจากคำบอกเล่าของคนสูงอายุในหมู่บ้านทำให้ทราบว่า “ดอกแหมม” มีอยู่ ๒ ประเภท คือ “แบบแข็ง” และ “แบบอ่อน” แต่ที่นำมาทำไม้กวาดคือ ดอกแหมมแบบอ่อน ต้นแหมมเป็นพืชล้มลุก ชอบอากาศเย็น ดินทรายปนกรวดบริเวณเชิงเขา

ไม้กวาด เป็นอุปกรณ์ที่ยังจำเป็นต้องใช้ภายในครอบครัว แม้ปัจจุบัน บางบ้านได้นำเครื่องดูดฝุ่นเข้ามาใช้บ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบ้านและสถานที่ต่าง ๆ อีกจำนวนมากไม่น้อย ที่ต้องการใช้ไม้กวาด ดังนั้น การทำไม้กวาดเพื่อจำหน่าย จึงเป็นการเสริมรายได้อีกทางหนึ่งให้กับครอบครัวได้

ลักษณะโดดเด่น

ไม้กวาดดอกหญ้าของชุมชนบ้านหนองแสงจะนำดอกหญ้าเกรดเอ ดอกหญ้ามี่น้ำหนักเท่ากันใส่กาวเพื่อไม่ให้ดอกหญ้าหลุดง่ายเวลากวาดบ้านนอกจากนั้นระยะเวลาการใช้งานของไม้กวาดใช้งานคงทนนอกจากนี้ไม้กวาดบ้านหนองแสงของกลุ่มไม้กวาดดอกหญ้าตำบลหนองแสง มีสีสวยงามมีหลายขนาดให้เลือก

การทำหัตถกรรมไม้กวาดจากดอกหญ้าของชุมชนบ้านหนองแสง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่สืบทอดกันมากกว่า ๑๐๐ ปี ซึ่งคนในชุมชนได้ประกอบอาชีพเสริมทำให้รายได้ของครัวเรือนของคนในตำบลหนองแสงมีรายได้ทุกวันในปัจจุบัน

